

Άγιος Φιλογόνιος (Αρχιμανδρίτης Αιμιλιανός Καζανζίδης, Καθηγούμενος Ι.Μ. Αγ. Παντελεήμονος Αγιάς)

/ [Πεμπτούσια](#)

Τα Χριστούγεννα, δηλαδή η Ενανθρώπηση του Υιού του Θεού που γίνεται και υιός ανθρώπου, αρχίζει το έργο της εν Χριστώ αναδημιουργίας και σωτηρίας του ανθρώπου και του κόσμου. Ο Ιησούς Χριστός έρχεται και αποφυλακίζει τον υπόδικο άνθρωπο, που χωρίς ελπίδα βοήθειας περιμένει την οριστική καταδίκη του. Το σωτηριώδες και απολυτρωτικό αυτό έργο του Χριστού, που έχει όχι απλώς ηθικές αλλά —όπως λέμε στη γλώσσα της θεολογίας— κυρίως οντολογικές (υπαρξιακές) διαστάσεις για τον άνθρωπο και την κτίση, έρχεται να το μιμηθεί στο επίπεδο της ηθικής και της οριζόντιας αγάπης προς τον συνάνθρωπο ένας άγιος που γιορτάζει πέντε μόλις ημέρες πριν από τα Χριστούγεννα, στις 20 Δεκεμβρίου.

Πρόκειται για τον άγιο Φιλογόνιο, που έζησε στο δεύτερο μισό του 3ου αιώνα και εκοιμήθη ως αρχιεπίσκοπος Αντιοχείας στο πρώτο τέταρτο του 4ου αιώνα(το 324), ένα χρόνο πριν από την σύγκληση της Α' οικουμενικής συνόδου. Ο άγιος Φιλογόνιος εργάστηκε φιλόπονα και συστηματικά στα δέκα χρόνια της επισκοπικής διακονίας του για την προστασία του ποιμνίου του από τις αιρέσεις και ιδιαίτερα από την δεινή αίρεση του Αρειανισμού, την οποία καταδίκασε η Α' οικουμενική σύνοδος και θριάμβευσε η ορθοδοξία έναντι τής εν λόγω αιρέσεως η οποία έπληττε καίρια την αλήθεια του τριαδολογικού δόγματος. Ο άγιος Φιλογόνιος, παρόλο που δεν ευρίσκετο στη ζωή όταν συγκλήθηκε η Α' οικουμενική σύνοδος, μπορούμε να πούμε χωρίς να υπερβάλουμε ότι με τους αντιαιρετικούς του αγώνες προετοίμασε τον θρίαμβο της Ορθοδοξίας, που επήλθε με τον ορθόδοξο δογματικό όρο που εξέδωσε τελικά η σύνοδος περί της θεότητας του Υιού και της ακεραιότητας του τριαδολογικού δόγματος.

Ο άγιος Φιλογόνιος εκοιμήθη εν ειρήνη στον επισκοπικό του θρόνο αφού προηγουμένως έγινε για τον λαό του «ο ποιμήν ο καλός» (Ιω. ι', 11), ακόλουθος του «αρχιποίμενος» Χριστού (Α' Πετ. δ', 4), ορατή εικόνα του φιλανθρώπου Θεού ανάμεσα στους ανθρώπους. Πρόφθανε τα πάντα για να τα διορθώσει και τους πάντες για να τους διακονήσει, σύμφωνα με το παράδειγμα και τον λόγο του Κυρίου του, που είπε ότι δεν ήλθε να διακονηθεί αλλά να διακονήσει (Ματ. κ', 28).

Αξίζει να δούμε μία πολύ ενδιαφέρουσα πτυχή του βίου του, πολύ πριν από την άνοδό του στον επισκοπικό θρόνο της Αντιόχειας. Μία διακονία που την επιτέλεσε ως λαϊκός και για υπερδιπλάσια χρόνια από όσα επισκόπευσε. Ο άγιος Χρυσόστομος, που γεννήθηκε στην ίδια πόλη 25 χρόνια μετά την κοίμηση του αγίου Φιλογονίου, στις ομιλίες του και ιδιαίτερα στην έκτη ομιλία Περί ακαταλήπτου, αναφέρεται στις εξαιρετικές αρετές του συντοπίτη του αγίου, αλλά τονίζει εναργέστατα και την πριν από την αρχιερωσύνη του πτυχή του βίου του και της διακονίας του.

Ο περί ου ο λόγος άγιος Φιλογόνιος ήταν προικισμένος από τον Θεό με λαμπρές φυσικές ικανότητες, που τις αξιοποίησε ως «πιστός και αγαθός δούλος» (Πρβλ. Ματ. κε', 21). Απέκτησε ενδελεχείς γνώσεις επί παντός επιστητού. Εξασκούσε το επάγγελμα του δικηγόρου («δικολόγου», «ρήτορος»), που τότε ήταν το πλέον λαμπρό και προβεβλημένο επάγγελμα, και έθεσε τις γνώσεις και την ρητορική του δεινότητα στην υπηρεσία των συνανθρώπων του. Υπερασπιζόταν στα δικαστήρια ως συνήγορος υπόδικους που δεν είχαν τα οικονομικά μέσα να υπερασπισθούν τον εαυτό τους, και όπως λέγει ο άγιος Χρυσόστομος για την αποτελεσματικότητα του έργου του στα δικαστήρια: αναδείκνυε «τους αδικουμένους των αδικούντων ισχυροτέρους». Τόσο ακτινοβολούσε η αρετή του, ώστε μετά την κοίμηση του

επισκόπου Αντιοχείας εξελέγη ο Φιλογόνιος επίσκοπος με απαίτηση της χριστιανικής κοινότητας της μεγάλης εκείνης πόλης και τη φανέρωση θεϊκού σημείου.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι εργάσθηκε περισσότερα χρόνια μέσα στα δικαστήρια υπερασπιζόμενος τους αδυνάτους, παρά στην επισκοπική του έδρα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι αγιάσθηκε κατά την ενάσκηση της δικηγορίας, και τελείως φυσιολογικά μεταπήδησε από το βήμα του συνήγορου στο βήμα του επισκόπου. Ο άγιος Χρυσόστομος έχει τη δική του διατύπωση: «από βήματος δικαστικού επί βήμα ήγετο ιερόν». Κατόπιν τούτων, έχουμε το δικαίωμα να γενικεύουμε κάποια αρνητικά παραδείγματα, που εξάλλου δεν λείπουν από κανένα επάγγελμα η λειτούργημα, και να ισχυριζόμαστε ότι τιμιότητα και δικηγορία είναι ασύμβατες μεταξύ τους έννοιες και πραγματικότητες;

Ας μου επιτραπεί να εκφράσω μία απορία που είναι συγγόνως και έμμεση πρόταση. Το λειτούργημα των δικαστών είναι δημόσιο, ενώ το έργο των δικηγόρων, μπορεί να επιτελείται στις ίδιες αίθουσες με αυτό των δικαστών, ανήκει όμως στα ελεύθερα επαγγέλματα. Ο άγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης, προστάτης του δικαστικού και δικηγορικού κλάδου, ήταν δικαστικός και όχι δικηγόρος. Δεν θα ήταν καλύτερα να αποκτήσουν οι δικηγόροι έναν άγιο αποκλειστικά δικό τους ως προστάτη, που μάλιστα η ζωή του, το λειτούργημά του και η προσφορά του είχε να κάνει με την υπεράσπιση των υποδίκων, ο,τι έργο ακριβώς καλούνται να επιτελούν οι δικηγόροι;

Ακροτελευτίως θα μπορούσα να συμπληρώσω πόσο κερδισμένοι θα είμασταν όλοι (δικηγόροι, υπόδικοι, μάρτυρες) από την καθιέρωση της μνήμης του αγίου Φιλογονίου ως προστάτη των δικηγόρων, αφού από την εύφημη εκκλησιαστική μνήμη του θα προέκυπτε για όλους μας από εκείνον αντίδοση της έμπρακτης ευλογίας του, την οποία έχουμε ανάγκη.

Ας καταφύγουμε πάλι στην εύστοχη χρυσοστομική διατύπωση: «Ούτω δη και ούτος λαβών παρ ήμῶν ευφημίαν ρημάτων, ης ουδέν δείται, αντιδώσει την δια των έργων ευλογίαν ημίν, ης αεί χρήζομεν». Δεν θα ήταν άστοχο να αναφέρουμε ότι προκειμένης κάποιας δίκης, θα ήταν ευλογία για δικηγόρους, υπόδικους και μάρτυρες να επικαλεσθεί ο καθένας από αυτούς την ευλογία και προστασία του προστάτη αγίου ψάλλοντας η διαβάζοντας την σχετική προς τον άγιο παράκληση (ήδη το κάνουν τούτο κάποιοι).